

TRIKOTAJ POLOTNOSIDAN AYOLLAR USTKI KIYIMINI DIZAYN-LOYIHASINI ISHLAB CHIQISHNI TAHLIL QILISH.

Yunusxodjayeva Nilufar Doniyorovna,

Namangan To'qimachilik Sanoati Instituti,

“Dizayn” kafedra assistenti,

Annotatsiya: Trikotaj polotnosidan ustki kiyim loyihasini bajarish ketma-ketligi: ustki kiyim turlari bo'yicha tahlil, urufga kirgan rang turlarini tahlili, ijodiy manbaa tanlash va uslublash. Eskiz chizish.

Kalit sozlar: Trikotaj polotno, ustki kiyim, loyihasi, rang, Kashkorse, jiyak Kuzgi va bahorgi garderobni trikotaj buyumlarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi (Ko'ylaklar, ustki kiyimlar, kardiganlar). Brendlar kolleksiyalarida barcha chiziqlardagi kardiganlarning ko'plab modellari taklif qilishmoqda. Sovuq ob-havo kelishi bilan ustki kiyimlarga bo'lgan ehtiyoj oshib boradi.

Har yilning oxirida rang tadqiqotchilari kelgusi yil uchun moda kun tartibini belgilaydigan soyalarni tanlaydi va e'lon qiladi. Pantone Rang instituti eng nufuzli ekspert hisoblanadi. Ammo undan tashqari WGSN, Trend Union va Promostyl agentliklari, Carlin ijodiy byurosi va The Future Laboratory konsalting kompaniyasi

bor. Ushbu tashkilotlarning barchasi etakchi moda uylari va kiyim-kechak ishlab chiqaruvchilari tomonidan tinglanadigan prognozlarini e'lon qiladi. Baltic Textile kompaniyasi barcha tendentsiyalarni hisobga oladi va moda ranglariga bo'yalgan matolarining namunalarini taqdim etadi.

1-rasm

2-rasm**Achchiq xantal (14-0952TPG) -
Jozibasi va tazelik**

Achchiq xantal achchiq xantal degan
ma'noni anglatadi.

3-rasm**Havo ko'k (14-4122TPG) - havodor
noziklik**

Havo ko'k havodor ko'k degan ma'noni
anglatadi

4-rasm

Trikotaj tarixi qadimgi Misrda
boshlanadi, qazishmalar paytida birinchi
trikotaj buyumlari topilgan. Keyin trikotaj
mahsulotlari Evropaga ko'chib o'tdi, u
erda dastlab qo'lda ishlab chiqarilgan,

keyin esa ishlab chiqarish avtomatlashtirilgan.

Trikotajdan tayyorlangan birinchi va eng mashhur mahsulotlardan biri paypoq
edi. Ular Angliya qirolichasi Yelizaveta I tufayli modaga kirdilar, shundan keyin ular
butun dunyoga tarqaldi.

"Trikotaj" so'zining ma'nosi frantsuzcha "trikoter" so'zidan kelib chiqqan bo'lib,
to'qish degan ma'noni anglatadi. Bu materialning mohiyatini to'liq aks ettiradi,
trikotaj to'qimachilik mahsuloti bo'lib, ko'plab ilmoqlarni bir-biri bilan o'zgartirish

va o‘zaro bog‘lash orqali ishlab chiqariladi. Ilgamlarning g‘ayrioddiy tuzilishi ushbu materialga o‘ziga xos fazilatlarni beradi:

- Yumshoqlik.
- Mustaxkamlik
- Elastiklik.
- Chidamlilik.

Kashkorse naqshli elastik tasmalar bo‘lib, sirtida chiziqlar ko‘rinishidagi relef naqshlari aniq ko‘rinadi. Kashkorse kattaroq : 2x2 yoki 3x3. Qoida tariqasida, kashkorse zichroq bardoshli materialdir.

Jiyak, zeh — ensiz tasma. Kiyimlarning oldiga, yoqa, yeng, cho‘ntak, etak chetlariga, do‘ppining kizagiga, kashtali bezak buyumlariga tikiladi. O‘rta Osiyo, jumladan O‘zbekiston hududida keng tarqalgan.

Buxoro, Samarqandda zeh, Surxondaryoda sherozi va boshqa nomlar bilan yuritiladi. Tayyorlash usuliga ko‘ra bir necha turlarga bo‘linadi: qo‘lda to‘qiladigan sodsa, bir necha kishi tomonidan to‘qiladigan rangdor, gulli murakkab, maxsus dastgoh (jiyak do‘kon)da to‘qiladigan, matoga kashta tikib tayyorlanadigan va kashtasi an‘anaviy, islomiy naqshlar va ularning uyg‘unligidan iborat bo‘lib, ba‘zan naqsh mujassamotiga ro‘zg‘or buyumlari, asbob va boshqa buyumlarning shakllari, yozuvlar kiritiladi. Hozir ham jiyak tayyorlash va tikish keng tarqalgan.

Dizayner ijodiy bilimlar va ko‘nikmalari asosida u o‘z liboslar to‘plamini yarata oladi. Ijodiy manbaa sifatida esa bizni o‘rab turgan borliq, undagi barcha narsalar bo‘lishi mumkin. Dizayner bizni o‘rab turgan predmet yoki ob’ektlardan, san‘at asarlaridan, qaysidir davr liboslaridan ilxomlanishi mumkin. Zamonaviy liboslar to‘plami yaratishda ijodiy manbaani tanlash tartibi: - ijodiy manbaani tanlash va nusxasini yaratish (fotosurat,

kserokopiya, eskiz va boshqa); - ijodiy manbaani tanlab taxlil etib, shakl-ramzni yaratish; -tanlanganijodiy manbaani xususiyatlarini kostyum shakliga transformatsiya qilish; - ijodiy manbaani eskiz qismida barcha ijodiy qidirish bosqichlarini taqdim etiladi. Ijodiy manbaani o'rganilib, tadqiqot etilganda, muallif va badiiy ifodaligiga erishish uchun qo'llangan vositalarni sifatida ko'rishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. ↑ Milliy amaliy va tasviriy san'at atamalarining qisqacha o'zbekcha/ruscha/inglizcha izohli lug'ati, O'zbekiston badiiy akademiyasi, Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti, Toshkent, 2017
2. Jurnallar: «Atel'e», «International Textile», «Индустрия моды», «Швейная промышленность» М. 2009

Internet saytlar

- 3.[http:// GRASSER](http://GRASSER)
- 4.<https://tk.ua/ru/articles/tesma-chto-eto-vse-chto-nuzhno-znat-ob-universalnom-dekore.html>,

5. [http:// Pinterest.com](http://Pinterest.com).

6. [www. Chust Textile](http://www.ChustTextile).

7. [http://www.Baltic Textile](http://www.BalticTextile)